

LYCKSELE TINGSRÄTT
Rotel 2

DOM
2021-12-29
meddelad i
Lycksele

Mål nr: B 633-21

PARTER (Antal tilltalade: 1)

Tilltalad

ERIK Ronald Sandström, 19710623-8632
Frihetsberövande: Häktad
Byavägen 64
921 95 Blåviksjön

Offentlig försvarare:

Advokat Kristian Shumkov
Norrlandsadvokaterna AB
Nygatan 21
903 29 Umeå

Åklagare

Kammaråklagare Andreas Nyberg
Åklagarmyndigheten
Åklagarkammaren i Umeå
Box 3003
903 02 Umeå

Målsägande

1. Densy Ann Johansson
Byavägen 31
921 95 Blåviksjön

Målsägandebiträde:

Advokat Josef Angerbjörn
Advokatbyrån Nywa AB
Box 226
901 05 Umeå

2. Melvin Sandström
Knaftvägen 7
921 34 Lycksele

Särskild företrädare:

Advokat Inger-Ann Omma
Advokat Inger-Ann Omma AB
Prästbolsvägen 24
921 33 Lycksele

Om domstolens behandling av personuppgifter, se www.domstol.se/personuppgifter. Kontakta oss för information på annat sätt.

Besöksadress

Bångvägen 14

Telefon

0950-237 00

Öppettider

måndag - fredag

08:00-16:00

Postadress

Box 53

921 22 Lycksele

E-post

lycksele.tingsratt@dom.se

Webbplats

lyckseletingsratt.domstol.se

3. Michaela Sandström
Knaftvägen 7
921 34 Lycksele

Målsägandebiträde:
Advokat Lena Isaksson
Advokaterna Lena Isaksson & Ulf Holst
AB
Rådhusplanaden 5 A
903 28 Umeå

4. Theo Sandström
Knaftvägen 7
921 34 Lycksele

Särskild företrädare:
Advokat Inger-Ann Omma
Advokat Inger-Ann Omma AB
Prästbolsvägen 24
921 33 Lycksele

5. Ricard Åberg
Byavägen 36
921 95 Blåviksjön

Målsägandebiträde:
Advokat Mikael Stenman
Advokatteamet Stenman AB
Box 4
921 21 Lycksele

DOMSLUT

Brott som den tilltalade döms för

1. Försök till mord, 3 kap 1 § och 11 § samt 23 kap 1 § brottsbalken
2021-10-18
2. Synnerligen grov misshandel, 3 kap 6 § 2 st brottsbalken
2021-10-18
3. Grov misshandel, 3 kap 6 § 1 st brottsbalken
2021-10-18
4. Olaga hot, 4 kap 5 § 1 st brottsbalken
2021-10-18

Påföljd m.m.

Den tilltalade ska överlämnas till rättspsykiatrisk vård med särskild utskrivningsprövning.

Lagrum som åberopas

30 kap 6 § brottsbalken

Skadestånd

1. Ronald Sandström ska betala skadestånd till Melvin Sandström med 206 537 kr jämte ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 18 oktober 2021 till dess betalning sker.
2. Ronald Sandström ska betala skadestånd till Theo Sandström med 83 250 kr jämte ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 18 oktober 2021 till dess betalning sker.
3. Ronald Sandström ska betala skadestånd till Densy Johansson med 130 000 kr jämte ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 18 oktober 2021 till dess betalning sker.
4. Ronald Sandström ska betala skadestånd till Michaela Sandström med 66 112 kr jämte ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 18 oktober 2021 till dess betalning sker.
5. Melvin Sandström, Theo Sandström och Densy Johansson har förbehållit sig rätten att begära ytterligare ersättning för sveda och värk samt kostnader med anledning av brottet.

Förverkande och beslag

I beslag tagna två knivar, yxa och kofot/bräckjärn förklaras förverkade. Beslagen ska bestå (Polismyndigheten Region Nord, polisområde 1 PO Västerbotten, beslagsliggare 2021-5000-BG126944, nr 1-4).

Häktning m.m.

Ronald Sandström ska stanna kvar i häkte till dess domen i ansvarsdelen vinner laga kraft mot honom.

Sekretess

1. Sekretessen enligt 35 kap. 13 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska fortfarande gälla för uppgifterna beträffande Ronald Sandströms personliga omständigheter och den rättspsykiatriska undersökningen (aktbilaga 19), som föredragits inom stänga dörrar.
2. Sekretessen enligt 25 kap 1 § och 43 kap. 2 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) för fotografierna av målsägandenas ansiktet, s. 183, 198 och 221 i aktbilaga 22, ska bestå i målet.

Brottsofferfond

Den tilltalade åläggs att betala en avgift på 800 kr enligt lagen (1994:419) om brottsofferfond.

Ersättning

1. Kristian Shumkov får ersättning med 133 660 kr. Av beloppet avser 26 732 kr mervärdesskatt.

2. Inger-Ann Omma får ersättning med 45 344 kr. Av beloppet avser 9 069 kr mervärdesskatt.
  3. Josef Angerbjörn får ersättning med 59 484 kr. Av beloppet avser 11 897 kr mervärdesskatt.
  4. Lena Isaksson får ersättning med 45 351 kr. Av beloppet avser 9 070 kr mervärdesskatt.
  5. Mikael Stenman får ersättning med 40 819 kr. Av beloppet avser 8 164 kr mervärdesskatt.
  6. Staten ska stå för kostnaden för försvararen, den särskilda företrädaren och målsägandebiträderna.
-

INNEHÅLL

BAKGRUND.....	7
ÅKLAGRENS BEGÄRAN	8
MÅLSÄGANDENAS BEGÄRAN	10
RONALD SANDSTRÖMS INSTÄLLNING	11
FRIHETSBERÖVANDE.....	12
UTREDNINGEN.....	12
SKÄLEN FÖR TINGSRÄTTENS DOM.....	12
Skuld	12
Sammanfattning	12
Närmare om det som hände i Blåviksjön den 18 oktober 2021	13
Hade Ronald Sandström uppsåt att döda eller allvarligt skada Theo Sandström, Melvin Sandström och Densy Johansson?.....	17
Fanns det risk för att Melvin Sandström skulle dö?.....	23
Ska angreppet mot Melvin Sandström rubriceras som försök till mord eller försök till dråp?	23
Ska angreppet mot Theo Sandström och Densy Johansson rubriceras som synnerligen grov misshandel eller grov misshandel?.....	23
Ska det olaga hotet mot Rikard Åberg rubriceras som grovt olaga hot?	26
Påföljd	27
Den rättspsykiatriska bedömningen	27
Rättsliga utgångspunkter för påföljdsbestämningen	28
Påföljdsbedömningen i Ronald Sandströms fall.....	29
HÄKTNING.....	31
SKADESTÅND	31

Skadeståndet till målsägandena ska inte jämkas.....	31
Bedömning i skadestandsfrågan i förhållande till Melvin Sandström	32
Bedömning i skadestandsfrågan i förhållande till Theo Sandström	32
Bedömning i skadestandsfrågan i förhållande till Densy Johansson	32
Bedömning i skadestandsfrågan i förhållande till Michaela Sandström	32
ÖVRIGA FRÅGOR	33
ANVISNING FÖR ÖVERKLAGANDE.....	33

BAKGRUND

Blåviksjön är en by som ligger några mil utanför Lycksele. I byn, som består av ett tiotal hushåll, bor bland andra följande personer.

- Ronald Sandström, som är tilltalad i målet, och hans söner Theo Sandström och Melvin Sandström, som är målsägande.
- Densy Johansson, som är mamma till Ronald Sandström och målsägande.
- Rikard Åberg, som är kusin till Ronald Sandström och målsägande.

Måndagen den 18 oktober 2021 kl. 07.34 ringde Rikard Åberg till SOS 112 och berättade att han hade den åttaårige Theo Sandström hos sig efter att denne kommit springande och berättat att han hade blivit slagen i huvudet med ett järnrör av sin pappa, Ronald Sandström. Theo Sandström – som bar keps – hade enligt Rikard Åberg en blödande skada på huvudet under kepsen. Under samtalet framgick att Theo Sandströms fyraårige lillebror Melvin Sandström, liksom Ronald Sandströms 77-åriga mor Densy Johansson – tillika barnens farmor – befann sig tillsammans med Ronald Sandström i dennes bostad och att Rikard Åberg själv just blivit hotad av Ronald Sandström med en yxa i samma bostad.

Polisen anlände till Ronald Sandströms hus på Byavägen 64 i Blåviksjön kl. 08.23. Densy Johansson påträffades då sittandes på köksgolvet lutad mot en köksgrupp. Densy Johansson blödde kraftigt från huvudet och var vaken, men mycket omtöcknad och knappt kontaktbar. Det fanns mycket blod och spår av uppkastningar på golvet i köket.

På övervakningen satt Ronald Sandström på huk i Melvin Sandströms rum. På golvet i rummet låg Melvin Sandström på mage i en pöl av blod. Han hade flera krossår i huvudet, en stickskada i halsen och en öppen fraktur på det högra långfingret. I Melvin Sandströms rum påträffades en yxa, en kofot och två knivar. Melvin Sandström var till synes livlös, men när han gnydde till förstod poliserna att han var vid liv.

Ronald Sandström greps kl. 08.27 och fördes till Umeå där han tämligen omgående omhändertogs för psykiatrisk tvångsvård eftersom han bedömdes vara psykotisk. Melvin Sandström fördes med helikopter till Umeå universitetssjukhus. Densy Johansson och Theo Sandström fördes först till Lycksele lasarett, men transporterades snart vidare till Umeå universitetssjukhus.

Theo Sandströms, Melvin Sandströms och Densy Johanssons skullskador har krävt omfattande vård, i Melvin Sandströms och Densy Johanssons fall så kallad intensivvård med respirator, och alla tre har opererats. Det kan nämnas att såväl Melvin Sandström som Densy Johansson har företett flera öppna frakturer i skalltaket och krossblödningar i hjärnan och att Theo Sandström företett en sårskada med ett intryckt benfragment av skalltaket. Melvin Sandström hade dessutom en sårskada till höger i nacken och en fraktur i den fjärde halskotan.

Av ett rättsintyg framgår beträffande skadornas svårighetsgrad att Theo Sandströms, Melvin Sandströms och Densy Johanssons skullskador varit livshotande, främst i form av beaktansvärda risker för infektion. Därtill är det enligt rättsintyget möjligt att de hjärnskador som Melvin Sandström och Densy Johansson uppvisat i sig har varit livshotande.

ÅKLAGRENS BEGÄRAN

Åklagaren har begärt att tingsrätten ska döma Ronald Sandström för *försök till mord* enligt 3 kap. 1 och 11 §§ samt 23 kap. 1 § brottsbalken. I andra hand har åklagaren begärt att gärningen under åtalpunkten 1 ska bedömas som *synnerligen grov misshandel* enligt 3 kap 6 § andra stycket brottsbalken. Åklagaren har även begärt att Ronald Sandström ska dömas för *grovt olaga hot* enligt 4 kap. 5 § 2 st. brottsbalken.

Åklagaren har påstått att följande har inträffat.

1. Försök till mord

Ronald Sandström har försökt döda sina barn Theo Sandström, åtta år, och Melvin Sandström, fyra år, samt sin mor Densy Johansson genom att utdela trubbigt våld med tillhygge/tillhyggen mot deras huvuden. Ronald Sandström har även stuckit en kniv i Melvin Sandströms hals. Det hände den 18 oktober 2021 på Byavägen 64, Blåviksjön, Lycksele kommun.

Av våldet orsakades målsägandena följande skador:

Theo Sandström orsakades en sårskada i den främre delen av huvudet och ett intryckt benfragment av skalltaget, svullnad och underhudsblödning i anslutning till sårskadan på huvudet, samt sönderslitningar och hudavskrapningar i det bakre omfånget av sårskadan samt hudavskrapning till vänster på bålen.

Densy Johansson orsakades krossår på huvudsvålen, frakturer på skalltaget och i skallbasen samt krossblödningar i hjärnan och blödning i anslutning till hjärnhinnorna.

Melvin Sandström orsakades flera sårskador i huvudsvålen med underliggande frakturer i skalltaget och krossblödningar i hjärnan, en underhudsblödning med svullnad och hudavskrap på huvudet, en sårskada till höger i nacken och en fraktur i den fjärde halskotan, en öppen fraktur i det högra långfingret samt en hudavskrapning och blånegel på vänstra långfingret.

Det fanns en fara för att brotten skulle fullbordas eftersom livsfarligt våld med tillhygge/tillhyggen riktats mot målsägandena samt då målsägandenas skador varit livshotande. Ronald Sandström har även stuckit en kniv i halsen på Melvin Sandström, vilket våld varit livsfarligt.

Som försvårande omständigheter vid bedömningen av straffvärdet, vid sidan av vad som gäller för brottstypen, ska särskilt beaktas att Ronald Sandström avsett att brottet skulle få allvarigare följder än det faktiskt fått, att Ronald Sandström visat stor hänsynslöshet, att han utnyttjat målsägandenas skyddslösa ställning och svårigheter att värja sig samt då brotten mot Theo Sandström och Melvin Sandström varit ägnade att skada deras trygghet och tillit i förhållande till en närstående person.

Ronald Sandström begick gärningen med uppsåt.

2. Grovt olaga hot

Ronald Sandström har hotat Rikard Åberg genom att med en yxa komma emot honom samtidigt som han yttrat ungefärligen eller med motsvarande innebörd - "jag ska slå ihjäl dig din jävel". Det hände den 18 oktober 2021 på Byavägen 64,

Blåviksjön, Lycksele kommun.

Hotet var sådant att Rikard Åberg kunde förväntas känna allvarlig rädsla för sin säkerhet till person.

Brottet bör bedömas som grovt eftersom hotet påtagligt förstärkts med hjälp av en yxa.

Ronald Sandström begick gärningen med uppsåt.

Åklagaren har slutligen begärt att två knivar, en yxa och kofot/bräckjärn som tagits i beslag tillhörande Ronald Sandström ska förverkas enligt 36 kap. 2 § brottsbalken.

MÅLSÄGANDENAS BEGÄRAN

Samtliga målsägande har biträtt åtalet, vilket betyder att de instämt i åklagarens begäran.

Theo Sandström har begärt att Ronald Sandström ska betala skadestånd till honom med 173 250 kr plus ränta från den 18 oktober 2021 tills betalning sker. Av beloppet avser 165 000 kr ersättning för kränkning och 8 250 kr ersättning för sveda och värk. Om tingsrätten skulle döma Ronald Sandström för något annat brott än för försök till mord har Theo Sandström överlämnat till tingsrätten att fastställa ett lägre belopp avseende kränkning.

Melvin Sandström har begärt att Ronald Sandström ska betala skadestånd till honom med 206 537 kr plus ränta från den 18 oktober 2021 tills betalning sker. Av beloppet avser 190 000 kr ersättning för kränkning och 16 537 kr ersättning för sveda och värk. Om tingsrätten skulle döma Ronald Sandström för något annat brott än för försök till mord har Melvin Sandström överlämnat till tingsrätten att fastställa ett lägre belopp avseende kränkning.

Densy Johansson har begärt att Ronald Sandström ska betala skadestånd till henne med 155 000 kr plus ränta från den 18 oktober 2021 tills betalning sker. Av beloppet

avser 125 000 kr ersättning för kränkning och 30 000 kr ersättning för sveda och värk. Om tingsrätten skulle döma Ronald Sandström för synnerligen grov misshandel har Densy Johansson istället begärt ersättning för kränkning med 100 000 kr medan begäran avseende sveda och värk kvarstår oförändrad.

Michaela Sandström har begärt att Ronald Sandström ska betala skadestånd till henne med 66 112 kr plus ränta från den 18 oktober 2021 tills betalning sker. Av beloppet avser 20 000 kr ersättning för sveda och värk (anhörigersättning) och 46 112 kr ersättning för förlorad arbetsförtjänst.

Theo Sandström, Melvin Sandström och **Densy Johansson** har förbehållit sig rätten att begära ytterligare ersättning med anledning av brottet.

RONALD SANDSTRÖMS INSTÄLLNING

Han har accepterat att han angripit Theo Sandströms, Melvin Sandströms och Densy Johanssons och därigenom åsamkat skador på det sätt som åklagaren har påstått. Han har även accepterat att han gått mot Rikard Åberg med en yxa samtidigt som han fällt hotfulla uttalanden med den av åklagaren påstådda innebörden.

Han har däremot inte accepterat att dömas för något brott eftersom han på grund av sitt psykotiska tillstånd varken var medveten om eller kunde kontrollera sitt handlande; han har alltså inte agerat med uppsåt.

Han har motsatt sig att betala skadestånd mot bakgrund av sin inställning till åtalet. Däremot har han inte haft några synpunkter på de skadeståndsbelopp som Theo Sandström, Melvin Sandström, Densy Johansson och Michaela Sandström begärt, under förutsättning att han döms för försök till mord. Skulle han dömas för något annat brott överlämnar han till rätten att fastställa det lägre belopp avseende kränkning som följer av brottsoffermyndighetens praxis. Under alla förhållanden är hans uppfattning att skadeståndet ska jämkas enligt 2 kap. 5 § skadeståndslagen (1972:207) med hänsyn till hans psykiska tillstånd vid gärningstillfället.

FRIHETSBERÖVANDE

Ronald Sandström har varit berövad friheten på sätt som framgår av bifogat avräkningsunderlag.

UTREDNINGEN

Ronald Sandström har hörts. På åklagarens begäran har målsägandeförhör ägt rum med Rikard Åberg och vittnesförhör ägt rum med följande personer.

- Britta Åberg, som är Rikard Åbergs fru och som tog hand om Theo Sandström under morgonen den 18 oktober 2021.
- Majdy Ivarsson, som är syster till Densy Johansson och som också bor i Blåviksjön.
- Erik Nilsson, som är den polis som grep Ronald Sandström.
- Claes Källstedt, som är den polis som vidtog de första livräddande insatserna avseende Melvin Sandström.

Åklagaren har spelat upp så kallade barnförhör som hållits med Theo Sandström och Melvin Sandström, lagt fram omfattande skriftlig bevisning samt visat upp fotografier.

Michaela Sandström har lagt fram viss skriftlig utredning angående sin inkomstförlust.

SKÅLEN FÖR TINGSRÄTTENS DOM**Skuld***Sammanfattning*

Tingsrätten har kommit fram till att Ronald Sandström ska dömas för försök till mord på Melvin Sandström, för grov misshandel av Theo Sandström och för synnerligen

grov misshandel av Densy Johansson. Han ska även dömas för olaga hot mot Rikard Åberg. Skälen för bedömningen presenteras nedan.

Närmare om det som hände i Blåviksjön den 18 oktober 2021

Ronald Sandström har under huvudförhandlingen berättat att han ringde sin mamma, Densy Johansson tidigt på morgonen den 18 oktober 2018. En undersökning av Ronald Sandströms telefon visar att det samtalet ägde rum kl. 07.14. Ronald Sandström har uppgett att han i samtalet bad Densy Johansson att komma eftersom han inte hade någon barnskötsel. Mot bakgrund av att Ronald Sandström skulle ha varit på sitt arbete klockan sju samma morgon och att barnen skulle ha lämnats i skola och förskola innan dess framstår hans förklaring innebärande att han bad Densy Johansson om hjälp som rimlig.

Ronald Sandström har berättat att han efter samtalet med Densy Johansson hämtade en kofot i garaget. Att Ronald Sandström gick ut i garaget efter att han talat i telefonen har bekräftats av Theo Sandström, som i det skedet var vaken och satt på en soffa i vardagsrummet. När Densy Johansson anlände till Ronald Sandströms bostad mötte han henne enligt egen uppgift i dörröppningen där han slog henne i huvudet med kofoten så att hon föll omkull på bron. Theo Sandström har berättat att han inte märkte när Densy Johansson kom till huset, varför Ronald Sandströms uppgift innebärande att hon aldrig hann gå in framstår som riktig.

I det följande skedet gick Roland Sandström tillbaka in i huset. Theo Sandström har berättat att han hörde sin pappa säga ”vars är Theo” och att hans farmor, Densy Johansson sade ”nej, nej Ronald”. Ronald Sandström har berättat att han slog Theo Sandström en gång med kofoten i huvudet, vilket har bekräftats av Theo Sandström. De båda är överens om att ingen av dem sade någonting i samband med att slaget utdelades och att slaget inte fick någon omedelbart iakttagbar effekt på Theo Sandström; han gav inte uttryck för smärta eller föll omkull. Ronald Sandström har varit tydlig med att Theo Sandström stod i hallen nedanför den trappa som leder upp till övervåningen när slaget utdelades. Theo Sandström – å sin sida – har lämnat olika

uppgifter om var han befann sig, kanske var det i soffan eller vid ”kökstrapps-grejsimöjnen”. Vid den blodbildsanalys som gjorts efter brottsplatsundersökningen har det inte iakttagits några blodbilder som indikerar var Theo Sandström befann sig när han fick sin blödande skada. Ronald Sandström har dock uppgett att han är säker på sin sak eftersom han minns att han i direkt anslutning till att han slog Theo Sandström med kofoten gick vidare upp för trappan till övervåningen.

Theo Sandström har bekräftat att Ronald Sandström gick upp för trappan direkt efter slaget och att det gick så pass snabbt att han inte hann se vad det var för slags föremål som Ronald Sandström använde när han slog. Därefter har Theo Sandström berättat att han väntade ca 20 sekunder innan han sprang ut, att han då mötte Densy Johansson i dörren och att hon sade åt honom att komma.

Under det följande skedet har tre scenarion utspelat sig samtidigt. På husets övervåning, i Melvin Sandströms barnrum, har Ronald Sandström berättat att han först utdelade ett slag med kofoten som träffade den sovande Melvin Sandström i huvudet. Därefter har Ronald Sandström berättat att han drog ner Melvin Sandström på golvet och att han sedan utdelade sju ytterligare slag med kofoten mot Melvin Sandströms huvud. Av protokollet från brottsplatsundersökningen och ett protokoll avseende blodbildsanalys framgår att det funnits mycket av Melvin Sandströms blod i barnrummet i form av blodmättnad i sängutrymmet, stänk på möbler, golv och snedtak, rinningar på möbler, golv och väggar samt avsatt blod på möbler. Den sammantagna bedömningen i analysen är att Melvin Sandström har fått motta minst ett slag med eller utan tillhygge mot blodig yta då han befunnit sig i sängutrymmet. Därefter har Melvin Sandström enligt samma bedömning vid något tillfälle hamnat på golvet vid byrån och där fått motta minst två slag med eller utan tillhygge mot blodig yta.

I samma skede måste Densy Johansson ha rört sig från dörröppningen till husets kök, som ligger en halv trappa upp från ytterdörren. Av protokollet från brottsplatsundersökningen och protokollet avseende blodbildsanalys framgår att blodförekomst på husets tröskel, i den nedre hallen och i köket föranleder bedömningen att Densy

Johansson åsamkats en blödande sårskada i eller i nära anslutning till huset och att hon sedan blödande förflyttat sig till köket.

Samtidigt har Theo Sandström sprungit ut ur huset, iklädd endast mjukisbyxor, t-shirt, keps och en strumpa. I det skicket och med blod rinnande från huvudet mötte Theo Sandström Rikard Åberg, som tog med sig Theo Sandström hem och lämnade honom i Britta Åbergs vård. Britta Åberg har berättat att hon – då hon såg Theo Sandström – först trodde att han hade blivit överkörd av skolbussen eftersom han var så blodig och chockad.

När det stod klart för Rikard Åberg att det var Ronald Sandström som angripit Theo Sandström bestämde han sig för att köra med sin bil till Ronald Sandströms bostad för att se efter hur det stod till. När han kom fram till huset ropade han in genom den öppna dörren. Rikard Åbergs rop måste ha uppfattats av såväl Ronald Sandström som av Densy Johansson; Rikard Åberg har nämligen berättat att han – från dörröppningen – hörde att Densy Johansson med mild (eller svag) röst ropade ”vi är här uppe” och att Melvin Sandström ”pjollrade” på övervåningen. Ronald Sandström har bekräftat att Melvin Sandström i det skedet gjorde ljud ifrån sig.

Ronald Sandström och Rikard Åberg är därefter överens om att Ronald Sandström kom ner från husets övervåning och gick mot den halvtrappa som ledde vidare mot ytterdörren och Rikard Åberg samtidigt som han hade en yxa höjd över huvudet. Ronald Sandström och Rikard Åberg är också överens om att Ronald Sandström sade något till Rikard Åberg med innebörden att det skulle gå illa för Rikard Åberg om han kom närmare. I det skedet vände Rikard Åberg om och körde tillbaka till sin bostad. Så snart Rikard Åberg kom hem ringde han SOS 112. Det samtalet påbörjades kl. 07.34, det vill säga 20 minuter efter att Ronald Sandström ringt till sin mamma Densy Johansson.

Ronald Sandström har förklarat att han gick ut till köket där Densy Johansson fanns efter att Rikard Åberg lämnat huset. Ronald Sandström har berättat att han slog Densy Johansson i huvudet ytterligare en gång med kofoten och att Densy Johansson i det

skedet befann sig på golvet. Att Densy Johansson befunnit sig blödande i köket vinner stöd av protokollet från brottsplatsundersökningen och protokollet avseende blodbildsanalys. Av det framgår dessutom att det på köksbordet och stolarna fanns avstruket blod och att det fanns blodstänk och blodansamlingar på golvet.

Efter att han slagit sin mor i huvudet med kofoten har Ronald Sandström berättat att han hämtade två knivar ur en kökslåda och att han tog med sig dessa, tillsammans med kofoten och yxan, tillbaka till Melvin Sandströms rum. Ronald Sandström har förklarat att han stack den ena kniven i Melvin Sandströms hals. Att Melvin Sandström hade en sårskada till höger i nacken med luftinträde i halsens mjukdelar och en fraktur i den fjärde halskotan framgår av journalanteckningarna.

Efter att han stuckit Melvin Sandström med kniven i halsen har Ronald Sandström berättat att han utgick ifrån att Melvin Sandström var död och att han därför slutade med sitt angrepp. Han satt sedan kvar hos Melvin Sandström tills polisen kom och grep honom kl. 08.27.

Sammanfattningsvis bedömer tingsrätten alltså att den berättelse som Ronald Sandström själv lämnat om händelseförloppet får sådant stöd av den övriga utredningen – däribland målsägandenas uppgifter, den tekniska utredningen och den medicinska utredningen – att den ska tjäna som utgångspunkt för bedömningen av händelseförloppet. Eftersom Ronald Sandströms egna uppgifter dessutom ger stöd åt samtliga av åklagaren påstådda gärningsmoment och deras effekter är åtalet – i objektiv mening – styrkt.

För att Ronald Sandström ska dömas för brott krävs emellertid därutöver att han haft sådan kontroll över sitt handlande att han kan fällas till ansvar för brott. Det krävs dessutom att Ronald Sandström hade uppsåt till att tillfoga Theo Sandström, Melvin Sandström och Densy Johansson de aktuella skadorna och/eller till att de skulle dö samt till att hota Rikard Åberg. Tingsrätten övergår därför till att bedöma Ronald Sandströms uppsåt och förmåga till handlingskontroll.

Hade Ronald Sandström uppsåt att döda eller allvarligt skada Theo Sandström, Melvin Sandström och Densy Johansson?

Rättsliga utgångspunkter för uppsåtsbedömningen

I enlighet med huvudregeln om bevisbördans placering i brottmål är det åklagaren som ska styrka sådana omständigheter som ger stöd för bedömningen att det är ställt bortom rimligt tvivel att en gärningsperson har handlat med uppsåt. När det gäller ansvar för misshandelsbrott ska uppsåtet avse *dels* att det är en annan person som gärningsmannen angriper, *dels* att personen därigenom tillfogades (i detta fall) kroppsskada. För att någon ska dömas för försök till mord krävs dessutom att uppsåtet avser att den person som gärningen riktade sig mot skulle dö.

Vid bedömningen av om en gärningsperson har haft uppsåt till det våld som han eller hon har utövat är den naturliga utgångspunkten för uppsåtsbedömningen det sätt på vilket gärningsmannen agerat i den aktuella situationen. Ibland har sådant som inträffat före eller efter händelsen också betydelse vid uppsåtsbedömningen.

Om en gärningsperson lider av en psykisk störning kan det vara svårare att bedöma uppsåtsfrågan än i andra fall. Det gäller särskilt om den psykiska störningen var allvarlig eller om gärningspersonen var psykotisk. Högsta domstolen har i flera avgöranden anmärkt att dessa svårigheter inte motiverar ett avsteg från hur uppsåtsprövningen normalt ska genomföras. I princip ska alltså uppsåtskravet uppfattas på samma sätt och en vanlig uppsåtsbedömning ska ske även vid gärningar som har begåtts av personer med psykisk störning. Principen har ansetts vara att uppsåt inte föreligger om en person utan den psykiska störningen, men med samma föreställning om sakförhållandena, inte skulle ha bedömts ha uppsåt. Se bl.a. NJA 2004 s. 702, NJA 2012 s. 45 och NJA 2020 s. 169.

I uppsåtskravet ligger även ett allmänt krav på medvetenhet. Om en gärningspersons medvetande har varit grumlat föreligger inte uppsåt i straffrättslig mening. Det så

kallade medvetandekravet har särskild betydelse när gärningspersonen lider av en allvarlig psykisk störning i form av en akut psykos med bristande verklighetsuppfattning; gärningspersonen måste även i dessa fall vara i någon grad medveten om att han eller hon utför ett visst handlande. Högsta domstolen har beskrivit detta som att gärningspersonen vid sitt handlande måste ha ett visst mått av basal grundförståelse av det sammanhang och den omgivning där gärningen företas, se NJA 2020 s. 169. Det ska dock noteras att det förhållandet att gärningspersonen på grund av sitt tillstånd har en helt felaktig uppfattning om motivbilden eller andra bakomliggande förhållanden inte hindrar att medvetandekravet är uppfyllt.

Ronald Sandström har varit medveten om sitt handlande

Av utredningen framgår att Ronald Sandström sedan många år lider av psykisk ohälsa och att han tvångsvårdats under 2018 och 2020. Sedan 2018 medicinerar han med litiumpreparat och han har fått diagnosen bipolär sjukdom.

Ronald Sandström har berättat att han var i oerhört dåligt psykiskt skick dagarna innan händelsen. Han hörde röster som sade att han skulle bli en ledare och som uppmanade honom att sluta ta sin medicin, vilket han också gjorde på fredagen. I samband med det slutade han att sova, vilket innebär att han inte hade sovit på tre nätter då han utförde gärningarna.

Majdy Ivarsson har berättat att Ronald Sandström besökte henne på lördagskvällen och att han då, helt omotiverat, sade till henne att ”det var så här nära att jag hade vunnit”. Majdy Ivarsson har uppgett att hon upplevde att det ”inte var okej” med Ronald Sandström och hon tänkte att han nog hade slutat att ta sin medicin. Även Theo Sandström och Rikard Åberg har berättat att de upplevde att Ronald Sandström inte var som vanligt i anslutning till händelsen. Theo Sandström har berättat att han blev misstänksam redan när han hörde att Ronald Sandström bad Densy Johansson per telefon att komma till dem och att han sedan förstod att Ronald Sandström ”blivit jätteknäpp” och ”hade den där sjukdomen” i samband med att denne slog honom i

huvudet. Rikard Åberg har beskrivit att han aldrig sett Ronald Sandström i ett sådant tillstånd tidigare och att det var som att denne befann sig på en annan planet.

Enligt tingsrättens uppfattning råder det mot bakgrund av de inblandades berättelser inte någon tvekan om att Ronald Sandström befann sig i ett akut psykotiskt tillstånd i samband med gärningarna. Att så var fallet framgår även av det rättspsykiatriska utlåtandet och av den omständigheten att Ronald Sandström omhändertogs för psykiatrisk tvångsvård i direkt anslutning till händelsen. Dessutom håller tingsrätten för uteslutet att Ronald Sandström haft någon som helst anledning att annars skada sina barn eller sin mamma.

Trots detta anser tingsrätten att utredningen ger tillräckligt stöd för slutsatsen att Ronald Sandström varit medveten om sitt handlande och att han – utifrån sin föreställning om sakförhållandena – haft uppsåt till det han gjort mot målsägandena. Även om Ronald Sandströms agerande varit främmande och obegripligt i många avseenden – han har själv inte uppgett annat än att han agerade i affekt – framstår hans handlande som kontrollerat, individuellt anpassat och organiserat. Våldsanvändningen har varit ändamålsenlig i så måtto att den riktat sig uteslutande mot målsägandenas huvuden. Han har vidare, i förhållande till Densy Johansson och Theo Sandström, självant stannat vid att utdela endast ett slag vilket tyder på att det inte varit fråga om ett besinningslöst och verklighetsfrånvänt angrepp. Ronald Sandströms motivation genom gärningen synes ha varit att angripa Melvin Sandström och det framstår som att Theo Sandström mer eller mindre stod i vägen för honom då han var på väg upp för trappan. Efter att Ronald Sandström slagit Theo Sandström i huvudet en gång har han inte gjort någon ansats att använda ytterligare våld mot Theo Sandström eller hindrat honom från att lämna bostaden. Tvärtom har Ronald Sandström omedelbart efter att slaget utdelades passerat Theo Sandström och begett sig upp för husets trappa.

Angreppet mot Melvin Sandström har haft en helt annan och tydligt uppsökande karaktär. Det har inletts medan Melvin Sandström låg och sov och det har pågått en längre tid. Våldet mot Melvin Sandström har präglats av oerhörd brutalitet och dessutom upphört först då Ronald Sandström blivit avbruten av att Rikard Åberg

kommit till huset. Även om Ronald Sandström av Rikard Åberg i det skedet upplevts befinna sig på en annan planet är det tydligt att han *dels* varit i allra högsta grad kontaktbar – han har ju sökt sig till undervåningen just för att Rikard Åberg gjort entré – *dels* på ett för situationen rationellt sätt anpassat sitt agerande efter den nya oförutsedda omständigheten genom att på ett hotfullt sätt uppmana Rikard Åberg att vända om. Att Ronald Sandström i det följande skedet på nytt angrep, eller oskadliggjorde, Densy Johansson och – utifrån sin föreställning om verkligheten – avslutade sitt angrepp på Melvin Sandström ger ytterligare stöd för slutsatsen att Ronald Sandströms handlade präglades av såväl motivation som handlingskontroll.

Sammantaget föranleder det anförda tingsrätten att dra slutsatsen att Ronald Sandström visserligen varit psykotisk och agerat personlighetfrämmande. Ronald Sandström har däremot varit kontaktbar genom händelseförloppet med en förmåga att anpassa sitt handlande efter plötsliga och oförutsedda händelser. Han har agerat på ett rationellt och ändamålsenligt sätt med en tydlig början och ett självvalt slut. Mot den bakgrunden har åklagaren visat att det föreligger sådana omständigheter som ger stöd för slutsatsen att Ronald Sandström varit medveten om sitt handlande, jfr NJA 2020 s. 169.

Vad omfattas av Ronald Sandströms uppsåt

Åklagaren har i första hand begärt att Ronald Sandström ska dömas för försök till mord. Vid bevisvärderingen beträffande uppsåt i förhållande till mordförsök är själva angreppssättet av särskild betydelse. Vid sidan av angreppssättet måste emellertid övriga omständigheter också vägas in i bedömningen. Med hänvisning till det som anförts tidigare angående Ronald Sandströms individuellt anpassade angrepp mot målsägandena väljer tingsrätten att redovisa uppsåtet beträffande respektive målsägande var för sig.

Uppsåtet i förhållande till Melvin Sandström

Som framgått ovan har Ronald Sandström utdelat flera slag som träffat den fyraåriga Melvin Sandström i huvudet och dessutom stuckit en kniv så långt in i Melvin Sandströms hals att det uppstått en fraktur på en nackkota. Att angripa någon, särskilt ett litet sovande barn, på det sätt som skett är ett sådant angreppssätt som ensamt utgör bevisfaktum nog för att angriparen hade ett uppsåt att döda. Dessutom har Ronald Sandström berättat att han upphörde med sitt angrepp först när han trodde att Melvin Sandström var död. Det råder därmed ingen tvekan om att Ronald Sandström hade uppsåt att döda Melvin Sandström.

Uppsåtet i förhållande till Theo Sandström

Ronald Sandström har utdelat ett slag med en kofot som träffat den åttaårige Theo Sandström i huvudet. Ett sådant angreppssätt är livsfarligt eftersom Ronald Sandström saknat egentlig kontroll över vilka skador slaget skulle orsaka. Att slå någon en gång i huvudet med en kofot är emellertid inte ett sådant angreppssätt som ensamt utgör bevisfaktum nog för att angriparen hade ett uppsåt att döda.

Slaget har utifrån Ronald Sandströms och Theo Sandströms samstämmiga uppgifter utdelats på nära håll. Ingenting i utredningen ger stöd för slutsatsen att slaget har föregåtts av någon konfrontation eller liknande tumult. Som framgår av bedömningen ovan har Ronald Sandström – även om han varit psykotisk – haft kontroll över situationen. Han har dessutom valt att lämna Theo Sandström direkt efter slaget, trots att han hade kunnat stanna kvar och utdela flera slag. Dessa omständigheter talar för att Ronald Sandström inte haft för avsikt att orsaka mer skada än vad han faktiskt gjort.

Några ytterligare omständigheter som talar för att Ronald Sandström haft uppsåt att döda Theo Sandström har inte framkommit. Det är därför vid en samlad bedömning av redovisade omständigheter inte visat att Ronald Sandström avsett, insett eller varit

likgiltig för att Theo Sandström skulle dö. Ronald Sandström ska därför inte dömas för försök till mord utan för någon form av allvarligare misshandel.

Uppsåtet i förhållande till Densy Johansson

Som framgått ovan har Ronald Sandström utdelat två slag i två olika skeden som träffat den 77-åriga Densy Johansson i huvudet. Ett sådant angreppssätt är livsfarligt eftersom Ronald Sandström saknat kontroll över vilka skador slaget skulle orsaka. Att slå någon i huvudet med en kofot på det sätt som skett – ens om det skett två gånger – är i enlighet med det som anförts ovan inte ett sådant angreppssätt som ensamt utgör bevisfaktum nog för att angriparen hade ett uppsåt att döda.

De båda slagen har av allt att döma utdelats på nära håll, varav det senare i en situation då Densy Johansson satt eller låg blödande på golvet. Ingenting i utredningen ger stöd för slutsatsen att slaget har föregåtts av någon konfrontation eller liknande tumult. Som framgår av bedömningen ovan har Ronald Sandström – även om han varit psykotisk – haft kontroll över situationen. Han har av allt att döma valt att lämna Densy Johansson direkt efter respektive slag, trots att han hade kunnat stanna kvar och utdela flera slag. Dessa omständigheter talar för att Ronald Sandström inte heller i förhållande till Densy Johansson haft för avsikt att orsaka mer skada än vad han faktiskt gjort.

Några ytterligare omständigheter som talar för att Ronald Sandström haft uppsåt att döda Densy Johansson har inte framkommit. Det är därför vid en samlad bedömning av redovisade omständigheter inte visat att Ronald Sandström avsett, insett eller varit likgiltig för att Densy Johansson skulle dö. Ronald Sandström ska därför inte dömas för försök till mord utan för någon form av allvarligare misshandel.

Fanns det risk för att Melvin Sandström skulle dö?

Av rättsintyget framgår att Melvin Sandström – förutom stickskadan i halsen och frakturen på nackkotan – hade omfattande krosskador och impressionsfrakturer i huvudet. Han hade även en så kallad avvärjningsskada bestående i en öppen fraktur – en krosskada – på det vänstra långfingret. Det indikerar att Melvin Sandström försökt skydda sig mot Ronald Sandströms omfattande och brutala angrepp. Det framgår av rättsintyget att skullskadorna har varit livshotande och att såväl hjärnskadorna som stickskadan i hasen kan ha varit livshotande i sig om de inte kommit under behandling. Enligt tingsrätten är det uppenbart att det fanns en påtaglig risk för att Melvin Sandström skulle dö.

Ska angreppet mot Melvin Sandström rubriceras som försök till mord eller försök till dråp?

Enligt 3 kap. 2 § brottsbalken ska uppsåtligt dödande som med hänsyn till de omständigheter som föranledde gärningen eller annars är att anse som mindre grov inte bedömas som mord utan som dråp. Omständigheterna talar i detta fall för att gärningen ska bedömas som försök till mord. Tingsrätten fäster särskilt avseende vid angreppssättet och den omständigheten att Melvin Sandström är ett litet barn som låg och sov i sin säng vid tillfället. Slutsatsen är därmed att gärningen inte är mindre grov. Den ska alltså bedömas som försök till mord.

Ska angreppet mot Theo Sandström och Densy Johansson rubriceras som synnerligen grov misshandel eller grov misshandel?

Vid bedömningen av om en misshandel ska bedömas som grov ska det särskilt beaktas om gärningen varit livsfarlig eller om gärningspersonen har tillfogat en svår kroppsskada eller allvarlig sjukdom eller annars visat särskild hänsynslöshet eller råhet. Vid bedömningen av om brottet är synnerligen grovt ska det särskilt beaktas om kroppsskadan är bestående eller om gärningen har orsakat synnerligt lidande eller om

gärningspersonen har visat synnerlig hänsynslöshet. Uppräkningen av bedömningsgrunder är exemplifierande och inte uttömmande, se bl.a. NJA 2018 s. 574.

Det råder enligt tingsrättens uppfattning ingen tvekan om att den misshandel som Ronald Sandström gjort sig skyldigt till i vart fall är att bedöma som grov, främst med beaktande av att våldet har varit förenat med livsfara men också med hänsyn till den skada Theo Sandström och Densy Johansson åsamkats. Frågan är om misshandeln ska bedömas som grov eller synnerligen grov.

Av förarbetena till bestämmelsen om synnerligen grov misshandel framgår att det till denna rubricering ska hänföras misshandelsfall som träffas av samma kriterier som talar för att en misshandel är grov, men som kan sägas vara så synnerligen grova att de skiljer sig från andra fall av grov misshandel (prop. 2009/10:147 s. 18 f.). Att gärningen har varit livsfarlig är alltså relevant för bedömningen av synnerligen grov misshandel, även om den bedömningsgrunden endast återfinns i bestämmelsen om grov misshandel.

Det som i allmänhet avgör till vilken grad ett misshandelsbrott ska hänföras är dock den skada eller smärta som misshandeln orsakat, eftersom det är orsakandet av skada eller smärta som utgör den grundläggande förutsättningen för ansvar enligt bestämmelsen om misshandel (se NJA 2018 s. 574 och NJA 2011 s. 89). Subjektiva överskott, det vill säga att gärningspersonen avsåg att orsaka en allvarligare skada än vad som faktiskt blev fallet, ska inte ha någon betydelse för gradindelningen (även om det har betydelse för straffvärdet).

Vad gäller rekvisitet särskild hänsynslöshet eller råhet har Högsta domstolen framhållit att det alltid måste vara fråga om en hänsynslöshet som går klart utöver vad som i sig ligger i att tillfoga den i det enskilda fallet aktuella skadan. Häri anses ligga att våld som tillgrips som medel för ett visst ändamål, så kallat instrumentellt våld, i allmänhet får anses vara allvarligare än impulsstyrt våld. Även om våldet inte varit direkt instrumentellt kan det dock anses som ett uttryck för särskild hänsynslöshet eller råhet om gärningen i annat fall företagits i direkt avsikt att skada eller plåga (NJA 2011 s. 89).

Rubriceringen i förhållande till Theo Sandström

Den skada som Theo Sandström har åsamkats har varit allvarlig men inte bestående. Skadan som sådan är därför inte att bedöma som en sådan skada som avses i bestämmelsen om synnerligen grov misshandel. Själva angreppssättet vid misshandeln av Theo Sandström, att slå honom i huvudet med en kofot med den livsfara som redogjorts för ovan, talar däremot för att misshandeln ska bedömas som synnerligen grov. Våldet har dessutom utifrån tillvägagångssättet bestående i att en förälder med tillhygge utdelar ett kraftigt slag i huvudet på ett minderårigt barn i någon mån framstått som instrumentellt. Theo Sandström har också varit helt försvarslös mot Ronald Sandström. De senast anförda utgör starka skäl för att se allvarligt på misshandeln.

Sammanfattningsvis finns det omständigheter som talar för att brottet ska bedömas som synnerligen grovt och omständigheter som talar däremot. Mot bakgrund av den tyngd som enligt Högsta domstolens praxis ska läggas på skadornas allvar kommer tingsrätten, vid den samlade bedömning som ska göras, dock fram till att brottet mot Theo Sandström inte ska bedömas som synnerligen grov misshandel.

Rubriceringen i förhållande till Densy Johansson

De skador som Densy Johansson har åsamkats har varit mycket allvarliga och det går ännu inte att uttala sig om huruvida och i vilken omfattning skadorna är bestående. Majdy Ivarsson har berättat att Densy Johansson har kognitiva svårigheter i så måtto att hon har svårt att samla sina tankar, att hon lider av minnesförlust och att hennes hörsel är nedsatt. Själva angreppssättet vid misshandeln av Densy Johansson, att slå henne två gånger i huvudet med en kofot med den livsfara som redogjorts för ovan, talar för att misshandeln ska bedömas som synnerligen grov. Våldet har dessutom utifrån tillvägagångssättet bestående i att Ronald Sandström utdelat det andra slaget då Densy Johansson befunnit sig blödande på golvet framstått som instrumentellt. Densy

Johansson har i det skedet varit helt försvarslös mot Ronald Sandström. De senast anförda utgör starka skäl för att se allvarligt på misshandeln.

Mot den bakgrunden och med hänvisning till den tyngd som enligt Högsta domstolens praxis ska läggas på skadornas allvar kommer tingsrätten, vid den samlade bedömning som ska göras, fram till att brottet mot Densy Johansson ska bedömas som synnerligen grov misshandel.

Ska det olaga hotet mot Rikard Åberg rubriceras som grovt olaga hot?

Genom lagstiftning som trädde i kraft den 1 juli 2016 tillkom en särskild beteckning för den grova graden av olaga hot (grovt olaga hot). Det angavs även i två punkter vilka omständigheter som särskilt ska beaktas vid bedömningen av om ett brott är grovt. Den första punkten, som är den som är aktuell i målet, avser hot som påtagligt har förstärkts med hjälp av bland annat vapen. I förarbetena till lagstiftningen anges att uppräkningspunkten i lagtexten inte är uttömmande och att frågan om brottet ska bedömas som grovt ska avgöras med beaktande av samtliga omständigheter vid brottet (prop. 2015/16:113 s. 85).

Det olaga hot som Ronald Sandström har utsatt Rikard Åberg för har varit allvarligt och det råder ingen tvekan om att det gjort starkt intryck på Rikard Åberg, som valde att omedelbart vända om och ringa SOS 112. Hotet har också understrukits genom att Ronald Sandström har hållit i en yxa och rört sig mot Rikard Åberg. Det ska emellertid också beaktas att hotet haft kort varaktighet, att Ronald Sandström inte gjort något utfall med yxan och att upplevelsen av hotet måste ha mildrats av att Ronald Sandström uppmanade Rikard Åberg att gå därifrån. Mot denna bakgrund och med beaktande av den förhållandevis restriktiva praxis som Högsta domstolen antagit (se NJA 2008 s. 1010) anser tingsrätten att det olaga hotet inte kan anses vara av så kvalificerat slag att det ska bedömas som grovt olaga hot. Gärningen ska istället bedömas som olaga hot av normalgraden.

Påföljd

Ronald Sandström döms nu för försök till mord, synnerligen grov misshandel, grov misshandel och olaga hot. Åklagaren har i första hand begärt att påföljden ska bestämmas till fängelse. Tingsrätten gör följande bedömning.

Den rättspsykiatriska bedömningen

Efter den rättspsykiatriska undersökningen har gjorts bedömningen att Ronald Sandström lider av en allvarlig psykisk störning, att han även gjorde det vid tillfället för de åtalade gärningarna, att han till följd av sitt psykiska tillstånd och personliga förhållanden i övrigt har behov av psykiatrisk vård som är förenad med frihetsberövande och annat tvång samt att det därmed finns medicinska förutsättningar att överlämna Ronald Sandström till rättspsykiatrisk vård enligt 31 kap. 3 § brottsbalken. I utlåtandet anges också att det till följd av den allvarliga psykiska störningen finns en risk för återfall i brottslighet av allvarligt slag.

Av det rättspsykiatriska utlåtandet framgår bland annat följande. Ronald Sandström har sedan flera år tillbaka en väl dokumenterad förstämningssjukdom, en bipolär sjukdom med såväl hypomana/maniska som depressiva symptom. Det föreligger ett kausalsamband mellan brotten och det psykiska tillståndet. Det är undersöknings-teamets samstämmiga bedömning att Ronald Sandström begått de åtalade gärningarna under inflytande av en bipolär affektiv sjukdom med psykotiska symtom i hypoman/manisk fas. Syndromet är till sin art i rättspsykiatriska sammanhang att uppfattas som en allvarlig psykisk störning, där det för Ronald Sandströms del bör noteras att han trots kunskapen om riskerna med att avsluta en pågående behandling inte skött sin medicinerings. Vid tidpunkten för den rättspsykiatriska undersökningen befann sig Ronald Sandström dock fortfarande i samma grundstämning trots att behandlingen återinsatts.

Rättsliga utgångspunkter för påföljdsbestämningen

Det tidigare fängelseförbudet i 30 kap. 6 § brottsbalken har sedan 2008 ersatts med en presumtion för att annan påföljd än fängelse ska väljas när brott begåtts under påverkan av en allvarlig psykisk störning. I första hand ska en annan påföljd än fängelse väljas och fängelse får ådömas endast om det finns synnerliga skäl härför. Härvid ska rätten beakta om brottet har ett högt straffvärde (ett riktvärde om fyra år har angetts i förarbetena, prop. 2007/08:97 s. 23 f.), om den tilltalade saknar eller har ett begränsat behov av psykiatrisk vård, om den tilltalade i anslutning till brottet själv har vållat sitt tillstånd genom rus eller på något annat liknande sätt, samt omständigheterna i övrigt. Vid övervägande av om synnerliga skäl för fängelse föreligger ska en helhetsbedömning göras av nyss nämnda specifika förhållanden och av övriga omständigheter som är relevanta för straffmätning och påföljdsväl. Fängelseförbudet kvarstår om den tilltalade till följd av en allvarlig psykisk störning har saknat förmåga att inse gärningens innebörd eller att anpassa sitt handlande efter en sådan insikt, dock inte om den tilltalade i anslutning till gärningen själv vållat sin bristande förmåga genom rus eller på något annat liknande sätt.

För en person som i och för sig faller in under det absoluta fängelseförbudet, men som själv vållat sitt tillstånd i anslutning till gärningen ska en prövning göras av om det föreligger synnerliga skäl för fängelse (prop. 2007/08:97 s. 28). Omständigheten att den tilltalade själv vållat sitt tillstånd i anslutning till gärningen ska tala för fängelse oberoende av straffvärdet (prop. 2007/08:97 s. 24). Vållandet ska åtminstone ha skett av oaktsamhet. Det innebär att det ska vara fråga om frivillig förtäring, medicinering eller dylikt och att den tilltalade ska ha haft anledning att räkna med sin psykiska reaktion. Beroende på omständigheterna kan även ett tillstånd som utlösts av att den tilltalade avbrutit föreskriven medicinering anses självförvållat. För att tillståndet ska anses vara självförvållat krävs att det är direkt föranlett av ett förfarande som den tilltalade med vetskap om sitt sätt att reagera borde ha avstått ifrån. (Prop. 2007/08:97 s. 39.) Lagstiftningsreformen syftar sammantaget till att öka flexibiliteten vid påföljdsbestämningen och därigenom skapa större utrymme för proportionalitetsbedömningar i vissa fall samtidigt som den enskildes behov av vård ska beaktas.

Påföljdsbedömningen i Ronald Sandströms fall

Ronald Sandström har begått de brott han nu döms för under inflytande av en allvarlig psykisk störning. Tingsrätten anser att utredningen ger stöd för slutsatsen att han hör till den kategori mest psykiskt störda för vilka ett – i princip – absolut fängelseförbud föreligger enligt 30 kap. 6 § andra stycket brottsbalken. Han har dessutom till följd av sin psykiska störning haft en starkt nedsatt förmåga att inse gärningarnas innebörd och att anpassa sitt handlande efter en sådan insikt och hänsyn härtill ska i mildrande riktning tas vid bedömningen av straffvärdet enligt 29 kap. 3 § första stycket punkten 2 brottsbalken.

Straffvärdet för försöket till mord blir helt styrande för det sammanlagda straffvärdet. Enligt 23 kap. 1 § brottsbalken får straff för försöksbrott bestämmas till högst vad som gäller för fullbordat brott och får inte sättas under fängelse, om lägsta straff för fullbordat brott är fängelse i två år eller därutöver. Straffbestämmelsen för mord ändrades den 1 januari 2020. Syftet med lagändringen var att livstidsstraffet skulle komma i fråga i betydligt större utsträckning än tidigare (prop. 2018/19:138). Som en effekt av lagändringen har även straffnivån för mord som inte bör leda till livstidsstraff höjts (se a. prop. s. 29 och 34). Straffvärdet för försöksbrott är normalt lägre än straffvärdet för motsvarande fullbordade brott. Inom ramen för den tillämpliga straffskalan påverkas straffvärdet av försöksbrott av flera faktorer, bland annat hur stor den konkreta faran har varit för att handlingen skulle leda till brottets fullbordande och hur långt handlandet har fortskridit. Även vilken form av uppsåt som förelagat kan ha betydelse. (se NJA 2015 s. 702).

Det har varit fråga om ett synnerligen allvarligt angrepp på Melvin Sandströms liv och hälsa som har lett till mycket omfattande skullskador. Därtill har Ronald Sandström agerat med avsiktsuppsåt. Tingsrätten bedömer mot den bakgrunden att straffvärdet för mordförsöket uppgår till tio års fängelse. Straffvärdet för angreppet mot Densy Johansson uppgår till fem års fängelse och angreppet mot Theo Sandström till närmare fyra års fängelse. Straffvärdet för det olaga hotet mot Rikard Åberg uppgår till ett par månaders fängelse.

Straffvärdet av den samlade brottsligheten uppgår efter tillämpning av de regler som gäller vid sammanläggning av straff enligt tingsrättens bedömning till fängelse i drygt 16 år. Efter att hänsyn tagits till Ronald Sandströms psykiska störning uppgår straffmättningsvärdet till 14 års fängelse och utgör därför i sig ett skäl för fängelse. I Ronald Sandströms fall krävs det dock mot bakgrund av att brotten begåtts under allvarlig psykisk störning, synnerliga skäl för att döma till fängelse.

Vid den bedömningen är det, särskilt mot bakgrund av att Ronald Sandström har ett omfattande behov av psykiatrisk vård, av avgörande betydelse om Ronald Sandströms tillstånd vid gärningarna kan läggas honom själv till last såsom självförvållat. I denna del kan tingsrätten konstatera att Ronald Sandströms beslut att upphöra med föreskriven medicinering mot sina långvariga psykiatriska problem sannolikt bidrog till hans tillstånd vid gärningarna och att tillståndet i ett sådant fall, beroende på omständigheterna, skulle kunna anses som självförvållat. I Ronald Sandströms fall har emellertid framkommit att hans beslut att avsluta medicineringen starkt påverkats av hans sjukdomssyndrom i sig och tingsrätten kan därför inte lägga honom sådan oaktsamhet till last som krävs för att tillståndet ska vara självförvållat. När han slutade ta sin medicin och innan gärningarna utfördes var hans psykiska störning med inslag av rösthallucinationer av allt att döma redan allvarlig. Utredningen ger dessutom inte stöd för slutsatsen Ronald Sandström hamnat i något liknande tillstånd tidigare och han kan inte anses ha haft att räkna med att en sådan katastrofal effekt skulle följa av att han slutade ta sin medicin (jfr NJA 2001 s. 899). Hans psykotiska tillstånd kan därför inte anses självförvållat. Vid en helhetsbedömning av omständigheterna anser tingsrätten att synnerliga skäl för fängelse inte föreligger och Ronald Sandström ska därför ådömas en annan påföljd.

Tingsrätten anser att det finns förutsättningar för att överlämna Ronald Sandström till rättspsykiatrisk vård och att det är den påföljden som ska väljas. Den rättspsykiatriska vården ska med hänsyn till återfallsrisken förenas med särskild utskrivningsprövning.

HÄKTNING

Mot bakgrund av gärningarnas straffvärde och med hänsyn till att det inte är uppenbart att skäl för häktning (recidivfara och flyktfara) saknas ska Ronald Sandström vara kvar i häkte till dess domen inte längre får överklagas.

SKADESTÅND

Skadeståndet till målsägandena ska inte jämkas

Genom brottligheten har Ronald Sandström utsatt målsägandena för mycket allvarliga kränkningar av deras personliga integritet samt åsamkat dem fysiskt lidande.

Ronald Sandström har begärt att skadeståndet ska jämkas eftersom han begått gärningarna under påverkan av en allvarlig psykisk störning. Enligt 2 kap. 5 § skadeståndslagen ska den som vållar skada under påverkan av en allvarlig psykisk störning eller av någon annan psykisk störning som inte är självförvållad och tillfällig ersätta skadan i den mån det är skäligt med hänsyn till hans sinnestillstånd, handlingens beskaffenhet, föreliggande ansvarsförsäkring och andra ekonomiska förhållanden samt övriga omständigheter. Bestämmelsen lämnar utrymme för hänsyn till en rad olikartade förhållanden. Varken lagtexten eller förarbetena ger någon närmare vägledning angående i vilka fall nedsättning bör ske med stöd av bestämmelsen, men av praxis framgår att tillämpningen ska vara restriktiv (se bland annat NJA 1979 s. 581 och NJA 1992 s. 541).

Även om tillämpningen bör vara restriktiv är det givet att omständigheterna kan vara sådana att nedsättning bör ske. Högsta domstolen har i rättsfallet NJA 1999 s. 441 anförts att av avgörande betydelse i det hänseendet måste vara arten och graden av den störning som gärningsmannen haft liksom det sätt på vilket störningen påverkat hans handlande. I Ronald Sandströms fall har tingsrätten bedömt att han varit medveten om sitt handlande och att hans gärningar företagits på ett för honom i stunden rationellt sätt med direkt uppsåt att döda eller skada målsägandena. Mot den bakgrunden och

särskilt med beaktande av den restriktivitet som ska präglade tillämpningen av jämkningsbestämmelsen anser tingsrätten efter den samlande bedömning som ska göras att någon nedsättning av skadeståndet inte ska göras.

Bedömning i skadestandsfrågan i förhållande till Melvin Sandström

Ronald Sandström har accepterat de belopp som Melvin Sandström har begärt. Ersättning ska därför utgå i enligheter med begäran.

Bedömning i skadestandsfrågan i förhållande till Theo Sandström

Det belopp som Theo Sandström begärt och som accepterats av Ronald Sandström har gjorts med utgångspunkt från att Ronald Sandström skulle dömas för försök till mord. Eftersom Ronald Sandström istället döms för grov misshandel ska ersättning för kränkning istället utgå med 75 000 kr. I övrigt ska ersättning utgå i enlighet med Theo Sandströms begäran.

Bedömning i skadestandsfrågan i förhållande till Densy Johansson

Det belopp som Densy Johansson begärt och som accepterats av Ronald Sandström har gjorts med utgångspunkt från att Ronald Sandström skulle dömas för försök till mord. Eftersom Ronald Sandström istället döms för synnerligen grov misshandel ska ersättning för kränkning istället utgå med 100 000 kr. I övrigt ska ersättning utgå i enlighet med Densy Johanssons begäran.

Bedömning i skadestandsfrågan i förhållande till Michaela Sandström

Ronald Sandström har accepterat de belopp som Michaela Sandström har begärt. Ersättning ska därför utgå i enligheter med begäran.

ÖVRIGA FRÅGOR

Åklagarens begäran om förverkande av i beslag tagna två knivar, en yxa och kofot/bräckjärn är lagligen grundat, medgivet och ska bifallas.

De brott som Ronald Sandström döms för har fängelse i straffskalan. Ronald Sandström ska därför enligt lag betala en avgift på 800 kr till brottsofferfonden.

Försvaren, målsägandebiträdena och den särskilda företrädaren får begärda ersättningar. Kostnaderna ska stanna på staten.

ANVISNING FÖR ÖVERKLAGANDE, se bilaga 1 (TR-01)

Den som vill överklaga kan göra det senast den 19 januari 2022. Överklagandet ska vara adresserat till Hovrätten för Övre Norrland men ska ges in till tingsrätten.

Elin Carbell Brunner

I avgörandet har nämnd deltagit. Rätten är enig.

Underlaget avser

Person-/samordningsnummer/födelseid 19710623-8632	Datum för dom/beslut 2021-12-29
Efternamn Sandström	Förnamn ERIK Ronald

Personen har under en sammanhängande tid av minst 24 timmar varit frihetsberövad* i Sverige eller utomlands med anledning av brott som prövats i målet eller som påföljden avser. Frihetsberövandet har ägt rum under nedan angivna tider.

*på sätt som avses i 2 § lagen (2018:1250) om tillgodoräknande av tid för frihetsberövande

Frihetsberövad

Frihetsberövandet hävt/upphört/avbrutet
(lämna tomt för ett frihetsberövande som pågår)

2021-10-18	
------------	--

Samtidig verkställighet av påföljd i annat mål

- ☐ Kriminalvården har underrättat domstolen om att personen har påbörjat verkställighet eller har verkställt påföljd i annat mål under den tid som han eller hon varit berövad friheten (2–4 §§ förordning (2019:96) om tillgodoräknande av tid för frihetsberövande).

Tidigare frihetsberövanden av betydelse för avräkningen

- ☐ Domstolen har i avgörandet helt eller delvis undanröjt påföljden i tidigare dom, beslut eller strafföreläggande, och det finns uppgifter om frihetsberövanden i tidigare meddelade domar, beslut eller avräkningsunderlag som har betydelse för avräkningen.

Observera: När domstolen lämnar domen/beslutet eller domsbeviset till Kriminalvården ska tidigare domar/beslut med eventuella avräkningsunderlag och avräkningsunderlag enligt 12 a § strafföreläggandekungörelsen bifogas, om det finns uppgifter där som har betydelse för avräkningen (3 § 4 förordningen (1990:893) om underrättelse om dom i vissa brottmål, m.m.).

Underskrift

Namnförtydligande

Om domstolens behandling av personuppgifter, se www.domstol.se/personuppgifter. Kontakta oss för information på annat sätt.

Besöksadress
Bångvägen 14
Telefon
0950-237 00

Öppettider
måndag - fredag
08:00-16:00

Postadress
Box 53
921 22 Lycksele

E-post
lycksele.tingsratt@dom.se
Webbplats
lyckseletingsratt.domstol.se

Hur man överklagar

Dom i brottmål, tingsrätt

TR-01

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv tingsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att hovrätten ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis.

Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.

Vill du ha nya förhör med någon som redan förhörts eller en ny syn (till exempel besök på en plats), ska du berätta det och förklara varför.

Tala också om ifall du vill att målsäganden ska komma personligen vid en huvudförhandling.

4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.
Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till tingsrätten. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Tingsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar tingsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till hovrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även hovrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i hovrätten

När överklagandet kommer in till hovrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

När krävs det prövningstillstånd?

Brottmålsdelen

I brottmålsdelen behövs prövningstillstånd i två olika fall:

- Den åtalade har dömts enbart till böter.
- Den åtalade har frikänts från ett brott som inte har mer än 6 månaders fängelse i straffskalan.

Skadeståndsdelen

Det krävs prövningstillstånd för att hovrätten ska pröva en begäran om skadestånd. Undantag kan gälla när en dom överklagas i brottmålsdelen, och det är kopplat en begäran om skadestånd till brottet. Då krävs inte prövningstillstånd för skadeståndsdelen om

- det inte krävs prövningstillstånd i brottmålsdelen eller om
- hovrätten meddelar prövningstillstånd i brottmålsdelen.

Beslut i övriga frågor

I de mål där det krävs prövningstillstånd i brottmålsdelen (se ovan), krävs det också prövningstillstånd för sådana beslut som bara får överklagas i samband med att domen överklagas. Beslut som kan överklagas särskilt kräver inte prövningstillstånd.

När får man prövningstillstånd?

Hovrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att tingsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om tingsrätten har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med tingsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.